6. SINIF

TYMM
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

İnternette Etkili Arama, Bilgiye Erişim ve Web 2.0 Araçları

1. DÖNEM | 10. HAFTA

1. Arama Motorları ve Kullanım Amaçları
2. İleri Düzey Arama Teknikleri
3. İnternette Bilginin Doğruluğunu Değerlendirme
4. Yeni İnternet Teknolojileri ve Web 2.0 Araçları

Bu Derste Neler Yapacağız?

1 Arama Motorları

Hangi arama motoru, hangi iş için?

2 İleri Düzey Arama

Operatörler, filtreler ve gelişmiş arama

3 Bilgiyi Doğrulama

Ortak kontrol listemizi oluşturuyoruz

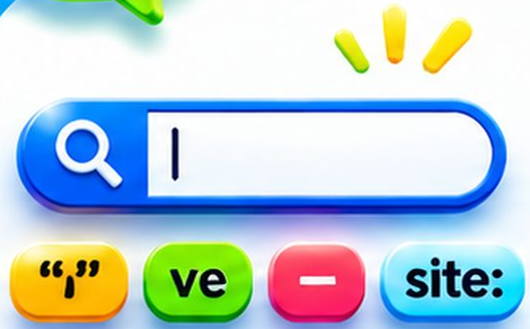

4 Yeni İnternet Teknolojileri

Web 2.0 ile dijital ürün tasarlıyoruz

Bir ödev araştırırken ilk olarak hangi arama motorunu açıyorsun? Neden?

Arama kutusuna tek bir kelime mi yazarsın, yoksa cümle ya da özel işaretler mi kullanırsın?

Doğru kaynağı bulmak için hangi yöntemleri kullanıyorsun?

İnternette ilk gördüğün bilginin doğru olduğuna nasıl karar verirsin?

BÖLÜM 1

Arama Motorları

İnternetteki bilgi okyanusunda doğru adrese ulaşmak

@ssinanakdemir | www.sinanakdemir.com.tr

Önce Kavramları Tanıyalım

WWW
Web Sayfası

İnternette kendine ait bir adresi (URL) olan; yazı, resim, video ve bağlantılar içeren sayfadır.

Web Tarayıcısı

Web sayfalarını açıp görmemizi sağlayan programdır.

Örn: Chrome, Edge, Firefox, Safari

Arama Motoru

Yazdığımız anahtar kelimelere göre milyonlarca sayfa içinden uygun olanları listeleyen web hizmetidir.

Dikkat: Chrome bir tarayıcıdır, Google ise bir arama motorudur. Bu ikisi sık karıştırılır!

Arama Motoru Nasıl Çalışır?

Sen **"Ara"** tuşuna basmadan çok önce iş başlamıştır.

1 Tarama

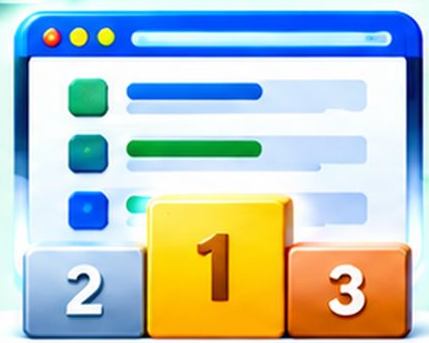
"Örümcek" adı verilen botlar web sayfalarını bağlantıdan bağlantıya gezer.

2 Dizinleme

Bulunan sayfaların içeriği dev bir veri tabanına kaydedilir.

3 Sıralama

Sen arama yapınca algoritma en alakalı sayfaları saniyeler içinde sıralar.

4 Sonuç

Ekranda başlık, adres ve kısa açıklamadan oluşan sonuç listesi görünür.

İpucu: Arama motoru senin **ne demek istediğini** değil, **ne yazdığını** arar. Bu yüzden anahtar kelime seçimi çok önemlidir.

Arama Motoru Türleri

İhtiyacına göre doğru türü seç.

Genel Arama

Her konuda bilgi, haber, görsel, harita.

- Google
- Bing
- Yandex

Akademik Arama

Bilimsel makale, tez ve araştırmalar.

- Google Akademik
- DergiPark

Çocuklar İçin Güvenli Arama

Filtrelenmiş, yaşa uygun içerik.

- Kiddle
- Güvenli Arama ayarı

Gizlilik Odaklı Arama

Arama geçmişini kaydetmeden, takip etmeden arama yapar.

- DuckDuckGo

Özel Amaçlı Arama

Görselle arama, harita, video, alışveriş gibi tek bir konuya odaklanır.

- Google Görseller / Lens
- YouTube araması

Arama Motorlarını Tanıyalım

Her arama motorunun kendine özgü özellikleri vardır.

Arama Motoru	Öne Çıkan Özelliği	Ne Zaman Tercih Edilir?
Google	En kapsamlı dizin, hızlı sonuç, gelişmiş arama ve operatör desteği	Genel bilgi, ödev araştırması, görsel ve harita aramaları için
Bing	Microsoft hizmetleriyle bütünleşik, yapay zekâ destekli yanıtlar	Görsel arama, yapay zekâ ile özet yanıt almak istediğinizde
Yandex	Güçlü harita ve görsel arama, Türkçe desteği	Konum, harita, benzer görsel bulma ihtiyaçlarında
DuckDuckGo	Kullanıcıyı takip etmez, arama geçmişini saklamaz	Gizliliğin önemli olduğu aramalar için
Google Akademik	Makale, tez, kitap gibi bilimsel yayınları listeler	Bilimsel ve güvenilir kaynak arama
DergiPark	Türkiye'deki akademik dergileri bir arada sunar	Türkçe bilimsel makale arama
Kiddle	Çocuklar için filtrelenmiş güvenli sonuçlar	Yaşa uygun, güvenli arama için

ETKİNLİK

Hangi Durumda Hangi Arama Motoru?

Önce kendin düşün, sonra cevapları birlikte konuşalım.

1. Fen dersi için bilimsel bir makale arıyorum.

2. Arama geçmişimin kaydedilmesini istemiyorum.

3. Elimdeki bir çiçek fotoğrafının adını öğrenmek istiyorum.

4. Türkiye'deki bir dergide yayımlanmış Türkçe bir araştırma lazım.

5. Küçük kardeşim için güvenli bir arama yapmak istiyorum.

6. Bir konuda genel bilgi ve resmî kurum sayfalarına ulaşmak istiyorum.

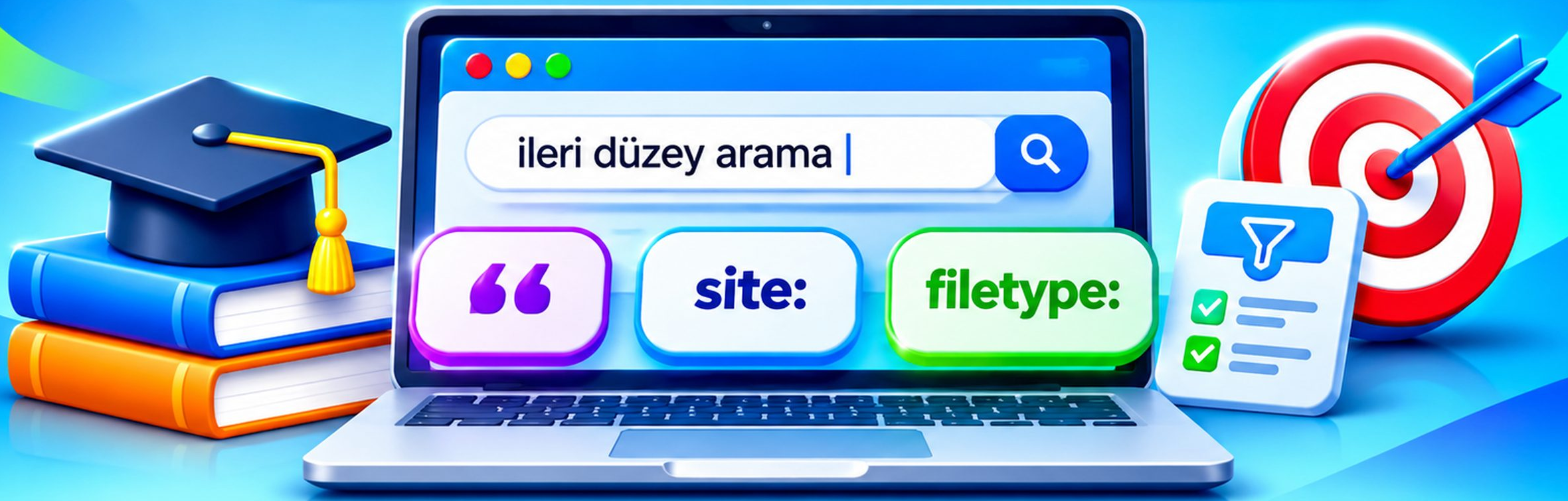
Seçenekler >

- Google
- Google Akademik
- DergiPark
- DuckDuckGo
- Görselle arama (Lens)
- Kiddle

BÖLÜM 2

İleri Düzey Arama

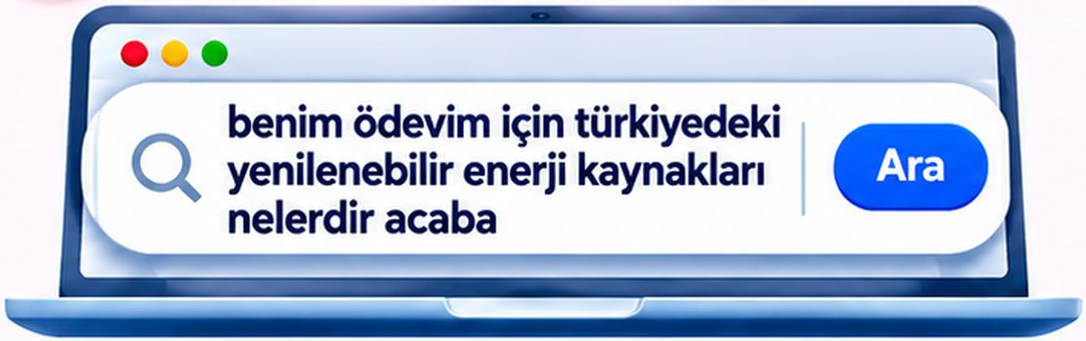
Anahtar kelimeler, operatörler ve filtrelerle doğrudan hedefe

Anahtar Kelime Seçmenin Sırrı

Soru cümlesi yerine konunun en önemli kelimelerini yaz.

Verimsiz Arama

Gereksiz kelimeler sonuçları dağıtır.

Verimli Arama

Kısa, öz ve konuya odaklı.

- Konunun ana kavramlarını seç
- Sonuç kötü ise eş anlamlı kelime dene
- "ve, için, acaba" gibi kelimeleri çıkar
- Yazım hatalarına dikkat et

Arama Operatörleri – 1

Arama motoruna “nasıl” arayacağını söyleyen özel işaretler

Tırnak İşareti

Kelimeleri birebir aynı sırayla arar.

“Malazgirt Meydan Muharebesi” Ara

Eksi İşareti

İstemediğin kelimeyi sonuçlardan çıkarır.

jaguar -araba Ara

Hayvan olan jaguar gelir, otomobil markası elenir.

VEYA (OR)

Kelimelerden herhangi birini içeren sonuçları getirir.

kedi OR köpek bakımı Ara

Arama Operatörleri – 2

İki nokta (:) ile kullanılan operatörlerden sonra boşluk bırakılmaz.

site:

Belirli bir sitede ara

Aramayı tek bir site ya da alan adıyla sınırlar.

kodlama etkinlikleri site:meb.gov.tr Ara

Sadece meb.gov.tr sitesindeki sonuçları listeler.

filetype:

Dosya türüne göre ara

Yalnızca istenen dosya türünü getirir (pdf, pptx, docx, xlsx).

su döngüsü filetype:pdf Ara

Sadece PDF dosyası olan sonuçları listeler.

intitle:

Başlıkta ara

Kelimenin sayfa başlığında geçmesini sağlar.

intitle:siber zorbalık Ara

Başlığında “siber zorbalık” geçen sayfaları listeler.

Operatörler Özet Tablosu

Operatör	İşlevi	Örnek Kullanım
" "	Kelime grubunu birebir arar.	"yapay zekâ" Ara
-	Kelimeyi sonuçlardan çıkarır.	python -yılan Ara
OR	Kelimelerden biri yeterlidir.	tablet OR bilgisayar Ara
site:	Sadece belirli sitede/alan adında arar.	deprem site:gov.tr Ara
filetype:	Belirli dosya türünü arar.	fotosentez filetype:pptx Ara
intitle:	Kelime sayfa başlığında geçer.	intitle:algoritma Ara

Güvenilir Alan Adları: .gov.tr (devlet kurumları) | .edu.tr (üniversiteler) | .meb.gov.tr (Millî Eğitim Bakanlığı)

Operatörleri Birleştirelim!

Birden fazla operatör aynı anda kullanılabilir.

"iklim değişikliği" site:edu.tr filetype:pdf -reklam | Ara

"iklim değişikliği"

İki kelimeyi yan yana ve bu sırayla geçirir.

site:edu.tr

Sadece üniversite sitelerinde ara.

filetype:pdf

Sadece PDF belgeler gelsin.

-reklam

"reklam" geçen sonuçları çıkar.

Sonuç: Gereksiz sonuçlar elenir, aradığın güvenilir belgeye çok daha hızlı ulaşırsın.
Aynı aramayı operatörsüz yapıp sonuç sayılarını karşılaştırın!

@ssinanakdemir | www.sinanakdemir.com.tr

Gelişmiş Arama ve Filtreler

Operatörleri ezberlemene gerek yok; menülerden de seçebilirsin.

Gelişmiş Arama sayfası

Google'da **Ayarlar → Gelişmiş arama** bölümünde kutuları doldurarak arama yapılır.

- Bu kelimelerle **"tümü / tam olarak"** bu kelime grubu
- Bu kelimelerden **herhangi biri** / bu kelimeler **olmasın**
- Dil, bölge, son güncelleme tarihi
- Site veya alan adı, dosya türü

Sonuç sayfasındaki filtreler

Tümü | Görseller | Videolar | Haberler | Araçlar

- **Zaman:** Son 24 saat, son 1 hafta, son 1 yıl
- **Görsel:** Boyut, renk, tür ve **kullanım hakları** (telif)
- **Dil ve bölge:** Sadece **Türkçe** sonuçlar
- **Güvenli Arama:** Uygunsuz içerikleri filtreler

UYGULAMA

Sıra Sende: Arama Görevleri

Seçtiğin arama motorunda dene, kaç sonuç çıktığını not al.

1 “Çanakkale Savaşı” hakkında **sadece PDF** belgeleri bul.

2 “Geri dönüşüm” konusunu **yalnızca meb.gov.tr** sitesinde ara.

3 **Başlığında** “kodlama” geçen sayfaları listele.

4 “Elma” ararken **telefon/bilgisayar markasıyla ilgili** sonuçları ele.

5 **Son 1 hafta** içinde yayımlanmış bilim haberlerini bul.

6 Aynı aramayı **iki farklı arama motorunda** yap; sonuçları karşılaştır.

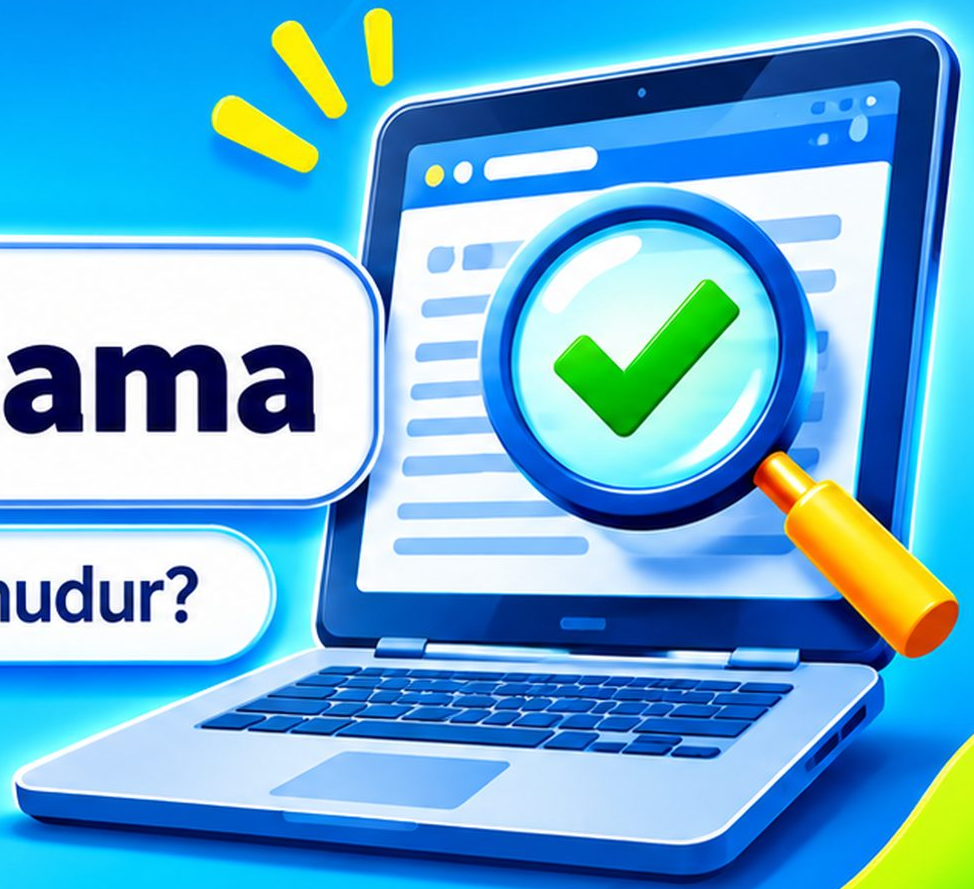

BÖLÜM 3

3

Bilgiyi Doğrulama

İnternetteki her bilgi doğru mudur?

Bir Bilgiye Güvenmeden Önce Sor!

Arama sonuçlarındaki ilk sayfa her zaman en doğru sayfa değildir.

Kim?

Kaynak

Kim yazmış? Uzman mı, resmî kurum mu, yoksa adı belli olmayan bir hesap mı?

Ne zaman?

Tarih

Ne zaman yayımlanmış? Bilgi hâlâ güncel mi?

Neden?

Amaç

Bilgilendirmek mi, yoksa reklam yapmak ve bir şey satmak mı?

Başka?

Karşılaştırma

Başka güvenilir kaynaklar da aynı şeyi söylüyor mu?

Güvenilir kaynaklar nelerdir?

Bilgiyi bu tür kaynaklarla karşılaştır.

Resmî kurumlar

Bakanlıklar, valilikler, belediyeler

gov.tr

meb.gov.tr

Akademik yayınlar

Üniversiteler, bilimsel dergiler

edu.tr

DergiPark

Tanınmış haber kuruluşları

Künyesi, adresi ve sorumlu editörü belli olan yayın kuruluşları

Dikkatli ol!

Anonim sosyal medya hesapları, kaynağı belirtilmemiş mesajlar, “herkese gönder” zincir mesajları, abartılı başlıklar sayfalar.

Teyit platformları

Bir haberin doğru olup olmadığını **Teyit.org** ve **Malumatfuruş** gibi doğrulama sitelerinden kontrol edebilirsin.

teyit

malumatfuruş

Yanlış bilginin uyarı işaretleri

Abartılı başlık

"ŞOK!",
"İnanamayacaksınız!",
"Herkes bunu konuşuyor!"
(tık tuzağı)

Kaynak yok

Yazar, kurum veya tarih belirtilmemiş.

Acele ettirir

"Hemen paylaş!",
"Silinmeden gör!"

Duygularla oynar

Korkutur, öfkelendirir ya da aşırı heyecanlandırır.

Yazım hataları

Çok sayıda yazım ve imla hatası, BÜYÜK HARFLE yazılmış cümleler.

Tek kaynak

Bilgiyi başka hiçbir güvenilir kaynak doğrulamıyor.

ETKİNLİK

Haber dedektifi: Doğru mu, yanlış mı?

Her haberi incele; kararını nedenleriyle açıkla. (Haberler etkinlik için hazırlanmış örneklerdir.)

A

@gercekler_burada99

Tarih yok

ŞOK! Bu meyveyi yiyen bir haftada 10 cm uzuyor!!!

Bilim insanları bu sırrı açıkladı. Silinmeden HEMEN paylaş!

B

İl Millî Eğitim Müdürlüğü (resmî site)

10 Kasım • 09:30

Kar yağışı nedeniyle eğitime 1 gün ara verildi.

Valilik kararıyla ilimizdeki okullarda yarın eğitime ara verilmiştir.

C

SüperFırsatlar.com

Güncelleme tarihi yok

Bilim kanıtladı: Bu kalem ile ders çalışan herkes 100 alıyor!

Stoklar sınırlı! Şimdi al, %70 indirim kazan.

D

Bir üniversitenin haber sayfası (.edu.tr)

3 Ekim

Öğrencilerimizin geliştirdiği robot yarışmada ödül aldı.

Proje ekibinin ürünleri, deneysel öğrenim ve yarışmanın sağladığına haberde yer alıyor.

BÖLÜM 4

4 Yeni İnternet Teknolojileri

Web 2.0 araçları ve verimli çalışma

SINIF TARTIŞMASI

Yeni internet teknolojileri nelerdir?

Sizin cevaplarınız + bazı örnekler

Web 2.0 araçları

Tasarım, sunum, paylaşım, web hazırlama

Bulut depolama

Dosyaları her yerden erişim (Drive, OneDrive)

Çevrim içi ortak çalışma

Aynı belge üzerinde birlikte çalışma

Görselle ve sesle arama

Fotoğraf çekerek ya da konuşarak arama

Yapay zekâ destekli arama

Sonuçları özetleyen akıllı yanıtlar

Çeviri araçları

Yabancı dildeki kaynakları anlamak

Web 1.0’dan Web 2.0’a

Web 1.0 – Okuyan kullanıcı

- Sayfalar sabitti, sadece okunurdu.
- Yorum yapma, paylaşım yoktu.
- İçerik yalnızca site sahibi üretirdi.

Web 2.0 – Üreten kullanıcı

- Kullanıcı içerik üretir ve paylaşır.
- Yorum, beğeni, iletişim çalışır.
- Sosyal ağ, video, çevrim içi ortak çalışma alanları vardır.

Web 2.0 ile hepimiz yalnızca bilgi **tüketicisi** değil, aynı zamanda bilgi **üreticisiyiz.**

Web 2.0 araçları

Amacına göre aracını seç.

Metin & Görsel Tasarım

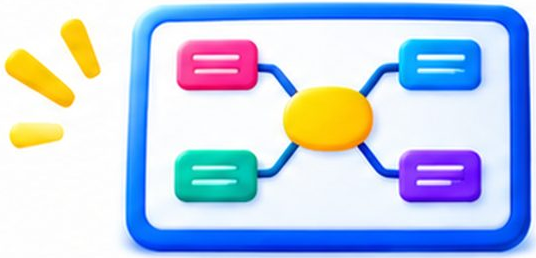
Afiş, infografik, poster, sunum

Canva **Genially**

Pano & Zihin Haritası

Fikirleri toplama, kavram haritası

Padlet **MindMeister**

Oyun & Test

Bilgi yarışması, eşleştirme, quiz

Wordwall **Kahoot!**

Bu araçların çoğunda yaş sınırı vardır. Hesap açarken **öğretmen ve veli gözetiminde** hareket et, kişisel bilgilerini paylaşma.

GÖREV

Performans görevi: Doğru bilgi rehberi

Bir Web 2.0 aracıyla “Doğru bilgiye nasıl ulaşırım?” konulu dijital ürün hazırla.

Üründe neler olmalı?

- Etkili arama için en az 3 ipucu (operatörler dahil)
- Bilginin doğruluğunu kontrol etme adımları
- Güvenilir kaynak örnekleri
- Yanlış bilginin uyarı işaretleri

Tasarımda dikkat et

- Sayfa düzeni sade ve okunaklı olsun.
- Nesne ekle: görsel, simge, şekil.
- Nesneleri biçimlendir: renk, boyut, hizalama.
- Çalışmanı **kaydet** ve **EBA** üzerinden paylaş.

Ürün türü önerileri:

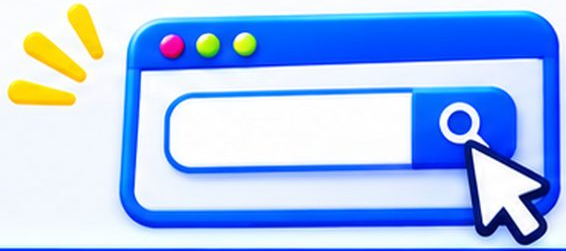
Afiş | İnfografik | Dijital Poster | Kısa Sunum | Padlet Panosu

Kavram Haritası ile Özetleyelim

Amacına Uygun İnternet Kullanımı

Arama Motoru Seç

Genel • Akademik • Güvenli • Gizlilik

İleri Düzey Ara

" " (tırnak) • OR • site: • filetype: • intitle: • filtreler

Bilgiyi Doğrula

Kaynak • Tarih • Amaç • Karşılaştırma

Üret ve Paylaş

Web 2.0 • Dijital belge • EBA

SON HAFTAYA

İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE E-POSTA KULLANIMI

